בפני ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-26

פ"ר 1/26
פ"ר 5/26
פ"ר 7/26

בעניין שבין:

1. רשימת עוצמה יהודית

2. השר לביטחון לאומי, ח"כ איתמר בן גביר

שניהם באמצעות עו"ד זאב וולף ו/או עו"ד דוד בבלי
מרחוב רועי קליין 21, בית שמש
טל' 054-8112044 ; פקס': 077-5558505
דוא"ל: ZeevWolf.Law@gmail.com

המבקשים בפ"ר 1/26

3. הליכוד – תנועה לאומית ליברלית

ע"י עו"ד אילן בומבך ואח'
רח' ויצמן 2 (מגדל אמות השקעות, קומה 14
תל אביב יפו ilan@bombacklaw.co.il

המבקשת בפ"ר 5/26

4. פורום בוחרים בחיים

ע"י ב"כ עו"ד יצחק בם
רח' הגורן 5, אפרת
דוא"ל: itzikbam@gmail.com

המבקשת בפ"ר 7/26

- נגד -

הרשימה הערבית המאוחדת - רע"ם

ע"י ב"כ עוה"ד חסן ג'בארין (מ.ר. 15528) ו/או סוהאד בשארה ו/או הדיל אבו סאלח ו/או אריאל רמז ו/או סלאם ארשייד ו/או לובנה תומא ו/או סומא בשיר ואח'
מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
רחוב יפו 94, חיפה
טל: 04-9501610 ; פקס: 04-9503140
דוא"ל: adalah@adalah.org

היועצת המשפטי לממשלה

על ידי פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
שדרות וולפסון 2, קריית הממשלה ע"ש דוד בן-גוריון
ירושלים, ת"ד 49029, מיקוד 9149001
טל': 073-3925590 ; פקס': 02-6467011
דוא"ל: HCJ-dep@justice.gov.il

המשיבים

כתב תשובה מטעם הרשימה הערבית המאוחדת (רע"ם)

המשיבה מתכבדת בזאת להגיש את תגובתה לבקשה לפסילת מועמדותה מלהתמודד בבחירות לכנסת ה- 26, לפיה מתבקשת הוועדה הנכבדה לדחות את בקשת הפסילה על הסף ולחילופין לגופה, כמפורט כדלקמן:

לתגובה זו מצורף תצהיר מטעם בא כוח הרשימה הערבית המאוחדת (להלן: "רע"ם"), עוה"ד יחיא דהאמשה והמהווה חלק בלתי נפרד הימנה.

פתח דבר

1. רשימת רע״ם נוסדה בשנת 1996, לקראת הבחירות לכנסת ה-14. מאז הקמתה התמודדה רע״ם בבחירות לכנסת, בין היתר, במסגרת רשימות משותפות עם מפלגות אחרות, והחל מהבחירות לכנסת ה-24 היא מתמודדת כרשימה עצמאית ונפרדת. מטרות המפלגה, כפי שאלה גם מופיעות בתקנון המפלגה ובאתר הכנסת:

   א. קידום הציבור הערבי במדינת ישראל.

   ב. הגשמת מטרותיו של הציבור הערבי במדינת ישראל.

   ג. שירות הציבור הערבי והציבור בישראל בכלל.

   ד. הגשמת שלום צודק, שוויון אמיתי וחיי שלום וקידמה של כל בני האדם במדינת ישראל.

2. רע״ם דוגלת בשלום אזורי שיכול להתממש, לגישתה, דרך הפסקת הכיבוש הישראלי לשטחים שנכבשו בשנת 1967 והקמת מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל שבה יממש העם הפלסטיני את זכותו להגדרה עצמית מדינית, תוך כדי מציאת פתרון צודק לסוגיית הפליטים הפלסטינים.

3. הרכב הרשימה מגוון, תוך שימת דגש על ייצוג הולם מבחינה אזורית, מגדרית ומגזרית. הדברים באים לידי ביטוי, בין היתר, בהרכב עשרת המועמדים הראשונים ברשימת רע״ם בבחירות לכנסת ה־26:

   א. **ח״כ מנסור עבאס** – יו״ר רע״ם. ח״כ משנת 2019, והוא רופא שיניים בוגר האוניברסיטה העברית. הוביל את רע״ם להיות המפלגה הערבית העצמאית הראשונה שהצטרפה לקואליציה ולממשלה בישראל (בממשלת בנט-לפיד).

   ב. **ח״כ יואב סגלוביץ׳** - ניצב בדימוס במשטרת ישראל. במהלך שירותו במשטרה הקים ופיקד על להב 433 ושימש כראש אגף החקירות והמודיעין. בפוליטיקה כיהן כסגן השר לביטחון הפנים, שם הוביל את מבצע ״מסלול בטוח״ למאבק בפשיעה בחברה הערבית.

   ג. **ח״כ וליד טאהא** - איש חינוך ופוליטיקאי תושב כפר קאסם, ובעל תואר ראשון במדעי המדינה ותואר שני בביטחון לאומי מאוניברסיטת תל אביב. בטרם כניסתו לכנסת ניהל את אגף החינוך בעיריית כפר קאסם. בכנסת ה-24 כיהן כיושב ראש ועדת הפנים והגנת הסביבה.

   ד. **ח״כ ואליד אלהואשלה -** תושב הכפר הבלתי מוכר סעווה. פעיל ציבור בולט בחברה הערבית בנגב. לפני שנבחר לכנסת, שימש כיועצו של חבר הכנסת המנוח סעיד אלחרומי ולאחר מכן ניהל את סיעת רע״ם בכנסת. משמש כאיש הקשר המרכזי של המפלגה מול הקהילות הבדואיות בדרום.

   ה. **ח״כ אימאן ח׳טיב-יאסין -** ח״כ משנת 2020 ו-2021 (לסירוגין) האישה הראשונה שכיהנה בכנסת כשהיא עוטה חיג׳אב. היא עובדת סוציאלית בהכשרתה (בעלת תואר שני בעבודה סוציאלית מאוניברסיטת תל אביב). לאורך שנות עבודתה הקימה וניהלה עשרות מתנ״סים ומרכזים קהילתיים ביישובים הערביים בישראל, והתמקדה בקידום נשים ובנושאי רווחה.

ו. **ח"כ יאסר חוג'יראת -** חבר כנסת משנת 2022. ד"ר לגנטיקה מהאוניברסיטה העברית. ניהל את המעבדה הגנטית בבית החולים העמק בעפולה, שם חקר רבות את נושא המחלות הגנטיות בחברה הערבית. ברמה המקומית, כיהן בעבר כראש המועצה המקומית בית אלמכסור.

ז. **אברהים אל טורי** - תושב רהט. נשוי ואב לשישה ילדים, נשוי לאשת חינוך. הוא רוקח במקצועו. מתנדב בקהילה ופעיל חברתי ביישוב סכסוכים וסולחות בחברה הערבית בנגב.

ח. **עבד אלכרים מסרי -** תושב כפר קרע במשולש. בעל תארים בהוראה מקרית אונו, שריעה ממכללת כפר ברא, וספורט מוינגייט, איש חינוך לשעבר, ואימן קבוצות כדורגל והיה שחקן הפועל כפר קרע.

ט. **עבד אלכרים עזאם -** תושב נצרת, איש חינוך לשעבר, מוסמך בהיסטוריה מטעם האוניברסיטה העברית בוגר תוכנית מנדל למנהיגות. הפעיל עשרות תוכניות בתחום הנוער והצעירים בחברה הערבית ממקימי יוזמת קירוב הלבבות לשיח דתי, בוגר התוכנית היוקרתית VILP ותוכנית "ינבוע" למנהיגות, דובר לשעבר של רעמ השתתף במשלחת בין דתית לאירלנד בה השתתפו מנהיגים דתיים.

י. **אבראהים אבו לבן -** יליד ותושב רמלה. מנכ"ל עמותת אלהודא בעיר שמפעילה בתי ספר וגני ילדים. פעיל חברתי בעיר רמלה ובמישור הארצי כולל במיזם "חזון דתי לשלום" של אנשי דת מוסלמים ורבנים ורבניות מהציונות הדתית, ממקימי פורום מנהיגים בעיר רמלה מכל הקהילות בעיר (בוכרים, אתיופים, עולים, דתיים, מוסלמים, נוצרים ועוד קהילות רבות). חבר מועצת העיר רמלה משנת 2018 ועד היום, מחזיק בתיק החינוך הערבי בעירייה.

4. הבקשות דנן הוגשו על ידי רשימת עוצמה יהודית והשר לביטחון לאומי, חה"כ איתמר בן גביר; הליכוד – תנועה לאומית ליברלית; ופורום בוחרים בחיים (להלן יחד: "המבקשים"), ובהן מתבקש לפסול את השתתפותה של רע"ם בבחירות לכנסת ה-26, מכוח סעיפים 7א(א)(1) ו-7א(א)(3) לחוק-יסוד: הכנסת, בטענה לתמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור נגד מדינת ישראל ולהסתה לגזענות, בהתאמה.

5. הבקשות אינן מצביעות על תשתית ראייתית כלשהו, לא כל שכן תשתית מספקת המקימה איזו מעילות הפסילה האמורות. בפרט, אין בבקשות כדי להצביע על אמירה, מעשה או פעולה של רע"ם, מוסדותיה או של מי שפעל מטעמה, שיש בה כדי לבסס תמיכה במאבק מזוין כאמור או שלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית או הסתה לגזענות, בהתאם לאמות המידה המחמירות שנקבעו בפסיקת בית המשפט העליון לעניין פסילת רשימה מהתמודדות בבחירות לכנסת.

6. עניינו בבקשות הממחזרות, הלכה למעשה, בקשות ישנות לפסילת רע"ם מבחירות קודמות שהועלו, הוכרעו ונדחו. עיון בחומר שהוגש מעלה בבירור כי אין מדובר בראיות חדשות כלל ועיקר. למעשה, מדובר בניסיון ליצור מצג מדומה של עובדות חדשות, תוך ניצול ציני של מציאות המלחמה מאז יום 7 באוקטובר 2023, ובניית תזה קונספירטיבית, דמיונית וחסרת כל בסיס עובדתי או ראייתי. זאת, תוך התעלמות מוחלטת מפועלה של רע"ם בתקופה זו, ומן העמדה שנקטה לאורך התקופה, וכן תוך התעלמות מקביעות חד-משמעיות שניתנו ביחס לטענות דומות ועל סמך אותה תשתית עובדתית במסגרת בקשות הפסילה שהוגשו בבחירות הקודמות.

7. לכן, הבקשות מתעלמות מקביעות חד-משמעיות שניתנו בעבר ביחס לטענות דומות, במסגרת ההליכים שעסקו בפסילת רע"ם בבחירות הקודמות, והן לא מצביעות על תשתית ראייתית חדשה.

8. מכל מקום, אין בבקשות ולו ראיה אחת שיש בה כדי להצביע על תמיכתה של רע"ם במאבק מזוין של ארגון טרור או של מדינת אויב, ואף לא על התקיימותה של איזו מן העילות האחרות הקבועות בסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת. קל וחומר שאין בבקשות כדי להצביע על קיומה של "מסה קריטית" של ראיות, כנדרש בהתאם לאמות המידה שנקבעו בפסיקתו של בית המשפט בעניין זה.

9. מדובר בבקשות קנטרניות וחסרות בסיס עובדתי ומשפטי כאחד, אשר רחוקות מלצלוח את המבחנים המחמירים שנקבעו בפסיקה לעניין פסילת רשימה מהתמודדות בבחירות לכנסת. הבקשות אף אינן עומדות ברף הנדרש במסגרת מבחן הראיה המינהלית, המחייב כי התשתית הראייתית שעליה מבקשים להסתמך תהא מבוססת על ראיות "ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות", הנשענות על מקור מהימן ואמין.

10. למען הזהירות בלבד, ומבלי לגרוע מן האמור לעיל ומכל טענה העומדת למשיבה, תשיב המשיבה לבקשות לגופן, כמפורט בהמשך.

11. יובהר כבר עתה, עמדתה העקרונית של רע"ם ומנהיגיה, למן היום הראשון, הייתה ועודנה התנגדות לפשעים שבוצעו על ידי חמאס ב- 7 באוקטובר נגד תושבי עוטף עזה. יו"ר רע"ם, ח"כ ד"ר מנסור עבאס, היה פעיל למען שחרורם של הישראלים שהוחזקו בעזה, ובכלל זאת עמד בקשר עם משפחות החטופים ופעל בזירות הישראלית, הפלסטינית והבינלאומית לקידום שחרורם. הצהרותיו של יו"ר רע"ם, היו חד־משמעיות - הן מעל בימת הכנסת, הן בראיונות לכלי התקשורת והן במפגשים במוסדות אקדמיים ובמסגרות ציבוריות אחרות, וכן בפניותיו הפומביות לחמאס בנושא זה.

12. כך למשל, ביום 9 לאוקטובר 2023 פנה ח"כ ד"ר מנסור עבאס באופן פומבי אל הנהגת הפלגים הפלסטיניים בעזה לשחרר את השבויים שבידיהם, וזאת כמצוות ערכי האיסלאם (דווח בקישור כאן); ביום 6 לנובמבר נפגש ח"כ מנסור עבאס עם "מטה משפחות החטופים והנעדרים" והביע תמיכה במאבקם לשחרור יקיריהם (דווח בקישור כאן); בריאיון טלוויזיוני בתכנית "אולפן שישי" מיום 10 לנובמבר 2023 הביע ח"כ עבאס עמדה ערכית מפורשת במסגרתה גינה כל "הסתה או הזדהות עם פשעי" ה-7 באוקטובר (הראיון זמין בקישור כאן).

13. ח"כ ד"ר עבאס נרתם למאמצים הבינלאומיים לשחרור הילדים הישראלים מעזה (בקישור כאן); הוא פנה במאי 2024 בשפה הערבית לאחראים ברצועת עזה בקריאה לשחרור הישראלים המוחזקים שם (דווח בקישור כאן) וכמובן פעל בזירות אזוריות ובינלאומיות רבות על מנת לקדם הסדר מדיני. יחד עם זאת ח"כ עבאס הטיח ביקורת חריפה על המלחמה בעזה, על הרג האזרחים, על תכנית ה"ההגירה מרצון" ועוד ופעל לסיום המלחמה בזירות רבות.

<u>תמצית הטיעונים בבקשות</u>

14. מאחר שמדובר בטענות הדומות במהותן בשלוש הבקשות, ולשם הימנעות מחזרה מיותרת על הדברים, תובא להלן תשובת המשיבה בהתאם לסוגיות המרכזיות העולות מן הבקשות, אשר יידונו בפירוט להלן. טיעוני הפסילה בבקשות מחולקות לשלושה סוגים עיקריים:

א. תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור נגד מדינת ישראל. הטענה העיקרית כאן כי לקשר, כביכול בין רע"ם לעמותת סיוע 48 - לעזרה ליתומים ונזקקים, עמותת המעשים ההומניטריים ועמותת אלאקסא. יאמר כבר כאן כי לא רק שקשר כזה אינו קיים אלא הטענות נידונו והוכרעו בעבר הן על ידי היועצת המשפטית לממשלה והן על ידי ועדת הבחירות המרכזית, ומכל מקום אין בנטען בכדי להוכיח תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

ב. שלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית–דמוקרטית: הבקשות נשענות על הצעת חוק לה רע"ם היתה שותפה. הצעה זו היא ישנה ונידונה בבהקשות פסילה בעבר ואין בטיעונים שהועלו בכדי לחדש בעניין זה. מעבר לנדרש, מדובר בהצעת החוק לגיטימית ביותר המבקשת לעגן את הזכות לשוויון והרב תרבויות בחוק יסוד.

ג. הסתה לגזענות.

15. כאמור, אף לא אחת מן הבקשות נסמכת על תשתית עובדתית או ראייתית שיש בה כדי לבסס את פסילת רע"ם מכוח איזו מן העילות שפורטו לעיל.

<u>המסגרת הנורמטיבית לפי ההלכה הפסוקה</u>

<u>א. שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית</u>

16. המאפיינים "הגרעיניים-המינימליים" של מדינת ישראל כמדינה יהודית נקבעו בא"ב 11280/02 **ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה נ' טיבי**, פ"ד נז(4) 1, 14 (2003) (להלן: **עניין טיבי**), כך שפגיעה במאפיינים אלה היא זו העשויה להקים עילת פסילה מתוקף סעיף זה. מאפיינים אלה כוללים את זכותו של כל יהודי לעלות למדינת ישראל שבה יהיה רוב יהודי; כי עברית היא שפתה הרשמית המרכזית של המדינה; כי סמליה וחגיה של המדינה משקפים בעיקרם את המסורת היהודית, וכי מורשת ישראל היא מרכיב מרכזי במורשת הדתית והתרבותית של המדינה (א"ב 19/1806 **ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 נ' ד"ר עופר כסיף**, פסקאות 12-17 (להלן: **עניין כסיף**), עניין **טיבי**, בעמ' 22; השוו לעמדת השופט י' טירקל באותו עניין בעמ' 101; א"ב 15/1095 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת העשרים נ' זועבי, [פורסם בנבו] פסקה 66 (10.12.2015) (להלן: עניין **זועבי השני**); א"ב 12/9255 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשע-עשרה נ' זועבי, [פורסם בנבו] (להלן: עניין **זועבי הראשון**), בפסקה 20; ע"ב 09/561 **בל"ד – המפלגה הלאומית הדמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18**, [פורסם בנבו] (להלן: עניין **בל"ד**), בפסקה 6; והשוו: **רע"א 95/7504 יאסין נ' רשם המפלגות**, פ"ד נ(2) 45, 60-58 וכן בעמ' 71 (1996) (להלן: עניין **יאסין**), בעמ' 66; דבריו של השופט ש' לוין בעניין בן שלום, בעמ' 248; ראו עוד אמנון רובינשטיין ורענן הר-זהב חוק-יסוד: הכנסת 64 (1993)).

17. בהתאם לפסיקה, אין בעילה זו כדי למנוע את התמודדותו של כל מי שמתנגד לרעיון הציוני. רשימה או מועמד רשאים להחזיק בעמדה אידיאולוגית ורעיונית המתנגדת לציונות, כשלעצמה, ואין בעצם החזקתה של עמדה כאמור כדי להקים עילת פסילה: "קשה להלום כי מדינת ישראל תוציא אל מחוץ למחנה כל מי שאינו ציוני, או כל מי שכופר אידיאולוגית ברעיון הציוני. פסילת רשימה או מועמד בגין שיח ודיבור שאינו ציוני מהווה צמצום-מה של הרכיב הדמוקרטי. לכן, ולצורך עילת הפסילה בסעיף 7א(א)(1) לחוק-יסוד: הכנסת, יש לאזן בין שני

הרכיבים של "יהודית ודמוקרטית" בתבונה וברגישות, שלא יאמרו המקטרגים כי מדינתנו "דמוקרטית" היא כלפי הרוב היהודי ו"יהודית" היא כלפי המיעוט הערבי" (עניין **זועבי השני**, ובעניין **כסיף**, ש' עמית, פסקה 4).

18. ובעניין **טיבי** נקבע כי "בגדר הפירוש המצומצם [של סעיף 7א] נקבע כאמור שאידולוגיה כשלעצמה אינה עולה כדי עילת פסילה, וכי את עילות הפסילה יש לפרש באופן דווקני כך שרק מטרות ומעשים המגלמים באופן חד משמעי שלילה של ערכי היסוד של המדינה יהיו עשויים להביא לפסילת רשימה או מועמד" (עניין **טיבי** בעמ' 97).

ב. <u>תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור נגד מדינת ישראל</u>

19. עילת פסילה זו קובעת כי "רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת, אם יש במטרותיה או במעשיה של הרשימה או במעשיו של האדם, לרבות בהתבטאויותיו, לפי הענין, במפורש או במשתמע, תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל".

20. הפסיקה העליונה עמדה על אמות המידה לבחינת בקשות הפסילה בהתאם לעילה זו, וקבעה כי תמיכה במאבק כאמור תיקבע כאשר הרשימה **נוטלת חלק פעיל במאבק מזוין או תומכת בו תמיכה חומרית, פוליטית או אחרת, כאשר התמיכה מהווה מאפיין מרכזי ודומיננטי במפלגה והיא פועלת לצורך הגשמתו בצורה חוזרת ונישנית**:

> "תמיכה זו יכולה להיות חומרית, וכמוה כנטילת חלק במאבק עצמו. תמיכה זו יכולה להיות פוליטית. זכותה של הדמוקרטיה להגן על עצמה כנגד תמיכה פוליטית זו. תמיכה פוליטית זו יכולה ללבוש צורות שונות, אשר מעניקות לגיטימציה למאבק המזויין נגד המדינה (ראו סעיף 9(ד) של החוק על המפלגות הפוליטיות שנתקבל בספרד ביום 27.6.2002). כמובן, הדרישות הכלליות עליהן עמדנו (בפסקה 6 לעיל) החלות לגבי כל עילה למניעת השתתפות בבחירות, צריכות לחול גם לעניין העילה של תמיכה במאבק מזויין נגד המדינה. על כן צריך שתמיכה (חומרית או פוליטית) מהווה מאפיין דומיננטי או מרכזי של המפלגה או הרשימה, וכי היא פועלת באופן חוזר ונישנה – ולא אך ספורדי – להגשמתו" (עניין **טיבי** בפסקה 18. ראו גם כן עניין **כסיף** בפסקה 15).

21. **נטילת חלק פעיל או תמיכה חומרית/פוליטית או אחרת:** בעניין **טיבי** נקבע כי מניעת התמודדות מכוח עילה זו תתאפשר מקום שבו מועמד או רשימה נוטלים בעצמם חלק פעיל במאבק מזוין של ארגון טרור או מדינת אויב נגד המדינה וכן מקום שבו הם מעודדים מאבק כזה או תומכים בו תמיכה חומרית, פוליטית או אחרת (שם, בפסקה 69; ראו עוד עניין טיבי, בעמ' 27; עניין בל"ד, בפסקה 7; עניין זועבי הראשון, בפסקה 29).

22. **מטרה מרכזית:** בעניין **כסיף** נקבע כי עילת הפסילה בתמיכה במאבק מזוין מתייחסת לפעילות רצינית ולא סתם תמיכה בעמדה פוליטית זו או אחרת של ארגון שהוגדר כארגון טרור. נקבע: "ההלכה הנוהגת עמנו קובעת כי על מנת להוכיח כי רשימה או מועמד המבקשים להתמודד בבחירות תומכים במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור, יש להראות כי זוהי המטרה המרכזית של הרשימה וכי היא פועלת למימושה באופן מעשי" (שם, פסקה 59, ש' חיות)

23. התמיכה היא **במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור** (עניין **טיבי**, בעמוד 27; ראו עוד עניין **זועבי** השני, בפסקה 69; להרחבה בסוגיה זו ראו גל וקרמניצר, בעמ' 19-16). דהיינו אין די להוכיח סתם תמיכה במעשה טרור, ולא מספיק להראות תמיכה בארגון טרור, צריך להוכיח תמיכה בפעילות המזוינת של הארגון/המדינה. השופט חשין הביע את עמדתו בנושא כיו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 ודבריו צוטטו בהסכמה על ידי הנשיא, דאז, ברק בעניין **טיבי**:

> "**הכנסת צמצמה את המסגרת של הפסילה. זה לא סתם אם אתה תומך בטרור, אלא צריך להיות ארגון טרור, במאבק מזוין של ארגון טרור**. כמובן שאם אתה תומך בחמאס או בג'יהאד האסלאמי אז פשיטא שזה כמובן ארגון טרור שיש לו מאבק מזוין וכאילו תמכת במאבק מזוין. אבל **סתם מעשי טרור, סתם תשבחות או תמיכה במעשי טרור אינם נכנסים במסגרת הזאת של פסילה**" (ישיבה מס' 363 מיום 31.12.2002, עמ' 602).
>
> [...] **תמיכה בארגון טרור לא מהווה עילת פסילה**, וכי נדרש לבסס **תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור כנגד ישראל** (עמ' 602 לפרוטוקול). **התמיכה צריכה להיות בדרך הטבע, יום יום ובארגון טרור ספציפי** (עמ' 603 לפרוטוקול). השופט מ' חשין הציג את עמדתו לפיה על מנת למנוע אדם או רשימת מועמדים מלהשתתף בבחירות יש להראות שעילת הפסילה היא "**דבר דומיננטי... שלילה מוחלטת של המדינה, גזענות מוחלטת, תמיכה בארגון טרור מוחלט כאילו שאני חבר חמאס... או חיזבאללה** (עמ' 661 לפרוטוקול). בסופו של דבר, הציג השופט מ' חשין את עמדתו לפיה לאחר עיון במכלול החומר לא נראה כי בוססה בעניין זה שלילה מוחלטת של יהדות המדינה, או תמיכה מוחלטת במאבק מזוין (שם). השופט מ' חשין ציין כי "אני חושב שהדמוקרטיה הישראלית היא דמוקרטיה חזקה... אנחנו יכולים לסבול גם חריגים, ויהיו קיצוניים אפילו" (עמ' 661 לפרוטוקול). על רקע זה הגיע השופט מ' חשין למסקנה כי אין מקום למנוע את השתתפות ח"כ בשארה בבחירות לכנסת". עניין **טיבי**, עמ' 27 ו- 39 לפסק הדין.

ובעניין **יזבק**, קבע השופט עמית כי "הזדהות עם חבר בארגון טרור" אינה מהווה "תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור":

> "הוראת הפסילה שבסעיף 7א(א)(3) לחוק היסוד עניינה ב"תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל". עילת הפסילה אינה "הזדהות" עם חבר בארגון טרור", אלא "תמיכה" במאבק מזוין של ארגון טרור, היינו תמיכה במעשי הטרור ולא במבצע. והשוו גם בחוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016, בו קיימת הבחנה בין עבירה של "הזדהות עם ארגון טרור" (סעיף 24(א) לחוק), לבין עבירה של "תמיכה או הזדהות עם מעשה טרור" (סעיף 24(ב)), כאשר האחרונה היא עבירה חמורה יותר.
>
> המונחים "הזדהות" ו"תמיכה" גם אינם חופפים. יש כמובן מצבים בהם הזדהות כמוה כתמיכה, מפורשת או משתמעת. ואולם, עשויות להיות נסיבות בהן ביטויי הזדהות עם מי שביצע בעברו פעולת טרור אינה בהכרח תמיכה במעשי הטרור שביצע. זאת במיוחד כאשר ביטוי ההזדהות לא נעשה בסמוך לביצוע מעשה הטרור ואינו מתייחס לאירוע הטרור." (א"ב 852/20 **וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה- 23 נגד ח"כ היבא יזבק** (פסק דין 9.2.2020) להלן: **עניין יזבק**)).

ג. <u>הרף הראייתי הדרוש לפסילת רשימה</u>

24. בשים לב למעמדן הרם של הזכויות לבחור ולהיבחר, נפסק כי על הראיות שבקשה נסמכת עליהן להיות **ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות**, וכי "כגודל הזכות כך גם גודלה ועוצמתה של הראיה, המשמשת יסוד להחלטה בדבר

הפחתתה של הזכות" (ע"ב 2/84 **ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה**, לט(2) 225, 251 (1985) (להלן: **עניין ניימן השני**)).

25. בהתאם לכך, פסק בית המשפט העליון פעם אחר פעם כנקודת מוצא שיש לפרש את עילות הפסילה בצמצום ולהפעילן **במקרים קיצוניים ביותר** (ראו למשל **עניין ניימן השני**, בעמ' 187; **עניין טיבי**, בעמ' 18-17; **עניין כסיף**, ש' חיות, פסקה 12).

26. לעניין הרף הראייתי הנדרש לצורך פסילת מועמדותה של רשימה, נקבעו בפסיקה אמות מידה **מחמירות שעל הטוען לפסילת הרשימה לעמוד בנטל הוכחתן** (ראו עניין **כסיף**, בפסקה 16). אמות המידה הראייתיות הנדרשות כדלקמן:

א. ראשית, הפנייה למטרותיה של רשימת המועמדים כשהפנייה זו היא קודם כל למצעה של הרשימה ולמאפיינים הדומיננטיים הניצבים כמרכזיים בין השאיפות או הפעילויות ו**לתופעות המהוות יעד שליט** וזאת להבדל מהפנייה לדברים שהיו שוליים.

ב. על מטרותיה הדומיננטיות והמרכזיות של הרשימה יש ללמוד מן המצע ומן **ההצהרות המפורשות** שלה שיש בהן **היגד ישיר** וכן ממסקנות מסתברות המשתמעות **באופן חד משמעי מההצהרות.**

ג. יש להראות כי רשימת המועמדים פועלת למען מימוש המטרות ולהפיכתן מרעיון והגשמתו. **על כן נדרשת פעילות בשטח להוצאת מטרות הרשימה מהכוח אל הפועל. פעילות זו צריכה להיות חוזרת ונשנית ואין די בפעילות ספורדית**.

ד. יש לוודא כי הפעילות מגיעה לכדי **ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתה**.

ה. נדרשות **ראיות שהינן משכנעות, ברורות וחד-משמעיות**.

ו. עוד נדרשת **מסה קריטית של ראיות** בעלות אמינות גבוהה להצדקת הפסילה. **נטל הראיה בעניין זה חל על הטוען לפסילת הרשימה וספק המתעורר לגבי דיות המסכת הראייתית צריך לפעול נגד הפסילה,** כאשר כמות הראיות הן בעלות משקל.

<u>לא הוכחה תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל</u>

27. המשיבה מכחישה מכל וכל את הטענות והראיות שהובאו בבקשות בדבר תמיכתה, כביכול, במאבק מזוין נגד מדינת ישראל, והיא כופרת בכלל הראיות שהובאו בבקשות הפסילה לתמיכה בטענה זו ובמסקנות שמבקשים המבקשים להסיק מהן. הטיעון בהקשר עילה זו נסמך על שלושה מרכיבים אליהם נתייחס בפירוט להלן:

א. <u>עמותת סיוע 48, עמותת המעשים ההומניטריים ועמותת אלאקסא</u>

28. הטענות בבקשות זהות במהותן בהקשר זה ומנסות ליצור מעגל של קשר ארגוני, כביכול, בין רע"ם לבין שלוש עמותות שנטען כי הן קשורות להעברת כספים לארגוני טרור, כולל חמאס - עמותת סיוע 48, לעמותת אלאקצא ועמותת המעשים ההומניטריים.

29. נפתח בכך כי חרף האמור בדוחות הפיקוח בעניינן של עמותות אלה, אף אחד מבעלי התפקידים בהן לא נחקר על מימון טרור או עבירה כספית, ואף לא נטען כי הן מנהלות מאבק מזוין נגד מדינת ישראל או מעורבות בו.

30. אלא שאף אחד מבעלי התפקידים לא נחקר על מימון טרור או עבירה כספית. כל העניין של הבנקים הוא על מדיניות ניהול סיכונים ולא על עבירות כספיות.

31. עמותת "סיוע 48": שלוש הבקשות, הלכה למעשה, נשענות על ראיות ישנות שנבחנו הן על ידי היועצת המשפטית לממשלה וגופי הביטחון והוכרעו באופן המנוגד מהותית למסקנות הנטענות על ידי המבקשים בבקשותיהם.

32. ערב הבחירות לכנסת ה־25 הוגשו נגד המשיבה שתי בקשות פסילה נפרדות, אשר נסמכו, בין היתר, על אותה תזה העומדת במרכז הבקשות דנן: ניסיון לייחס לרע"ם את פעילותה של עמותת "סיוע 48", ומכוח ייחוס זה לטעון לתמיכתה במאבק מזוין של ארגון טרור. בקשות אלה נבחנו על ידי היועצת המשפטית לממשלה ועל ידי גורמי שירות הביטחון הכללי, ולאחר מכן נדחו על ידי ועדת הבחירות המרכזית ברוב של 14 מתנגדים, ללא אף תומך בפסילה (פ"ר 3/25 ופ"ר 5/25)

33. עמדת היועצת המשפטית לממשלה משנת 2022 מנתחת באופן מפורט את אותה שרשרת ייחוס שהמבקשים מבקשים לבסס גם עתה. היועצת המשפטית לממשלה עמדה על כך שסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת מחייב להוכיח כי עילת הפסילה מתקיימת "במטרותיה או במעשיה של הרשימה", בעוד, ובדומה לטיעון בבקשות דנן, עיקר הראיות שהובאו בבקשות הפסילה יוחסו לעמותת "סיוע 48", ולא לרע"ם עצמה. היועצת המשפטית לממשלה קבעה באופן חד משמעי כי נטל ההוכחה המוטל על מבקשי הפסילה, המבקשים לייחס את מעשי "סיוע 48" לרע"ם, הוא "כבד אף מהרגיל בעניינים אלה", וכי המבקשות באותם הליכים "לא הצליחו להרים נטל כבד זה". היועצת המשפטית גם בחנה את הטענות שהועלו כלפי עמותת "סיוע 48" לגופן, ואף הניחה, לצורך הדיון, הנחה המחמירה עם המשיבה: מה הייתה התוצאה אילו ניתן היה לייחס את פעילות העמותה לרע"ם. גם תחת הנחה זו קבעה היועצת המשפטית כי החומר שהוצג אינו עומד ברף הראייתי הדרוש לפסילת רשימה. יתירה מכך, הטענות הועברו גם לבדיקה של שירות הביטחון הכללי אשר הסיק כי, "לא אותר מידע הנוגע לתמיכת עמותת 'סיוע 48' בארגונים אלה." (פסקאות 13- 14 לעמדת היועצת המשפטית בפ"ר 3/25 ופ"ר 5/25).

34. על סמך החומר שעומד במרכז הבקשות דנן, קבעה היועצת המשפטית לממשלה כי גם אילו יוחסה פעילות העמותה לרע"ם, לא הוצגו "אינדיקציות ברורות, חד משמעיות ומשכנעות" לתמיכה של העמותה - וממילא של רע"ם - במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור נגד מדינת ישראל (פסקה 13 לעמדת היועצת המשפטית בפ"ר 3/25 ופ"ר 5/25).

35. המבקשים מנסים לעקוף קביעות חד־משמעיות אלה בהפנותם לדו"ח הפיקוח משנת 2025 (נספח 10 לפ"ר 5/26, נספח 3 לפ"ר 1/26) ולהליכים מאוחרים שנוהלו בעניינה של העמותה, שבמסגרתם הועלה לכל היותר "חשד משמעותי לזיקה לארגון חמאס או לפעילות במדינת אויב". ואולם, חשד זה, אשר לא הבשיל לכדי הכרזה על העמותה כארגון טרור, אינו משנה את מסקנת היועצת המשפטית לממשלה בדבר היעדר עילת הפסילה, כפי שפורט לעיל. ממילא, אין בחומר האמור כדי להקים תשתית עובדתית או משפטית חדשה ומשמעותית

המצדיקה סטייה מן המסקנה שאליה הגיעה היועצת המשפטית לממשלה. לפיכך, אין מדובר בראיה חדשה שיש בה כדי לשנות את התמונה הרלוונטית לענייננו, ובוודאי שאין בחומר זה, כשלעצמו, כדי לבסס עילת פסילה נגד רע"ם. ומכל מקום לא מדובר בתמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור.

36. הבקשות נסמכות על הליכי חסימה בנקאיים (נספח 12 לר"פ 5/26, נספח 2 לר"פ 1/26) שננקטו ביחס לחשבונות העמותה, פרוטוקול דיון בתביעה של רע"ם ועמותת סיוע 48 כנגד רשת מדיה בע"מ (נספח מב/7 לפ"ר 7/26) והחלטות במסגרת הליכים פליליים כנגד מר ראמי חביבאללה (נספח 11 לר"פ 5/26, נספח מב/6 לפ"ר 7/26). ואולם, אין בהליכים אלה, ואף לא בהחלטות הביניים והאחרות שניתנו במסגרתם, כדי להקים "חומר חדש" נגד רע"ם, במובן הנדרש לפי סעיף 7א, לא כל שכן אין בהחלטות אלה בכדי להוכיח לא מקרוב ולא מרחוק תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

37. למען הסר ספק, וכפי שעולה גם מתצהירו של מר יחיא דהאמשה, המצורף לתגובה זו, אין כל קשר אורגני או מוסדי בין עמותה זו לבין רע"ם.

38. גם בהקשר של עמותת המעשים ההומניטריים אין שום קשר ארגוני בין רע"ם לבין עמותה זו. והחלטת הביניים בעניינה שוללת כל קשר לטרור.

39. דו"ח הפיקוח של רשם העמותות בהקשר זה (נספח 13 לר"פ 5/26), החלטת בית משפט המחוזי בעניין עמותת המעשים ההומניטריים מאוקטובר 2024 (נספח 4 לר"פ 1/26), החלטת בית המשפט העליון ממאי 2025 (נספח 5 לר"פ 1/26) והחלטת פירוק העמותה ממאי 2026 (נספח 6 לר"פ 1/26) אינם רלוונטיים לענייננו. שכן, אין בהם כדי ללמד על תמיכה כאמור מצד רע"ם או אף על ניהול מאבק מזוין של אותה עמותה כנגד מדינת ישראל.

40. הדברים האמורים נכונים ביתר שאת ביחס לעמותת "אלאקצא". אף בעניינה אין כל קשר ארגוני בינה לבין רע"ם, וממילא אין בעצם הפעילות המיוחסת לעמותה כדי לבסס, מבחינה ראייתית, תמיכה של רע"ם במאבק מזוין נגד מדינת ישראל (פ"ר 7/26, פסקה 54). חשבונותיה של העמותה נבדקו ונפתחו, והטענות בדבר תמיכה בטרור לא נמצא להן בסיס, מה גם שבתום הליך הפיקוח, הסתפק רשם העמותות בהמלצות לתיקון ליקויים נקודתיים, ולא המליץ על פירוק העמותה.

41. לבסוף, כלל האמירות וההצהרות המיוחסות, כביכול, לפעילים לשעבר ברע"ם, לאנשי דת ולאחרים — ובהם חבר הכנסת לשעבר דהאמשה, עלא אלדין ג'בארין, ראזי עיסא, שיח' מוחמד מחאמיד, שיח' ספואת פריג' ושיח' ראיד בדיר (נספח 7 לר"פ 1/26 ; נספח 14 לפ"ר 5/26), וכן אחרים המפורטים בפסקאות 127–148 לפ"ר 1/26 ובהערות השוליים והראיות הנלוות להן, מוכחשות על ידי המשיבה. מכל מקום, אף בהנחה, לצורך הדיון בלבד, כי האמירות האמורות אכן נאמרו על ידי הדוברים המיוחסים להן וכי יש לייחס להן את המשמעות שמבקשים המבקשים לייחס להן, אין באמירות אלה, כשהן עומדות לעצמן או במצטבר, משום תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל, וממילא אין בהן כדי לבסס את עילת הפסילה הנטענת.

42. זאת, בין היתר, בשים לב לכך שהאמירות האמורות מיוחסות למי שאינם נושאי תפקיד מטעם רע"ם כיום, ואף לא נטען כי מי מהאנשים המוזכרים מעורב במאבק מזוין נגד מדינת ישראל. בנסיבות אלה, ומבלי לגרוע מהכחשת המשיבה את עצם הייחוס ואת תוכנן של האמירות, אין באמירות המיוחסות להם כדי לבסס את

עילת הפסילה הנטענת. כך גם ביחס לפוסט המיוחס, כביכול, לחברת הכנסת אימאן ח'טיב'יאסין (נספח 18 לפ"ר 5/26) ולהחלטת ועדת האתיקה הנוגעת לחלק מהתבטאויותיה (נספח 16 לפ"ר 5/26). מסמכים אלה אינם רלוונטיים לעילת הפסילה שעניינה תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל, ובכל מקרה אין בהם, כשלעצמם או במצטבר, משום תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

43. למען הסר ספק, כלל הראיות שהובאו בעניין זה במסגרת שלוש הבקשות מוכחשות על ידי המשיבה. זאת ועוד, מדובר בראיות ישנות, אשר כבר עמדו לבחינה בהליכים קודמים שעסקו בפסילת רע"ם, וממילא אין בהן כדי לבסס קשר ארגוני בין רע"ם לבין מי מהגורמים שאליהם מפנים המבקשים, או כדי להוכיח תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל. גם האמירות המיוחסות, כביכול, לח"כ מנסור עבאס בהקשר זה מוכחשות, ומכל מקום אין בהן, כולל באמור בדברי הכנסת (נספח 7 לפ"ר 5/26) תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל. אף דבריו המוקלטים של ח"כ עבאס (ה"ש 9 לפ"ר 1/26), אינם רלבנטים לעילת הפסילה. הדברים האמורים נכונים הם גם בקשר ל"מחקר" שצורף לפ"ר 7/26 שעיקריו צורפו לבקשת פסילת רע"ם מטעם המבקשת בפ"ר 7/26 לקראת הבחירות לכנסת ה- 25. מחקר זה ומימצאיו מוכחשים הם ומכל מקום אינו מבסס תשתית ראייתית כלשהי לתמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

ב. <u>הקשר בין רע"ם לפלג הדרומי של תנועה האיסלאמית, ולאחים המוסלמים</u>

44. טענתם המרכזית של המבקשים בהקשר זה היא כי רע"ם מזוהה, כביכול, עם האחים המוסלמים ועם הפלג הדרומי של התנועה האסלאמית, וכי זיקה נטענת זו מבססת, לשיטתם, ראיה לתמיכה במאבק מזוין, וזאת, בין היתר, בהסתמך על הצעת חוק המבקשת להכריז על התנועה האסלאמית כארגון טרור.

45. האחים המוסלמים לא הוכרזו כארגון טרור בישראל ולא הונחה כל תשתית עובדתית המבססת כי תנועה זו מנהלת מאבק מזוין נגד מדינת ישראל. ובכל מקרה, רע"ם אינה שייכת לתנועת האחים המוסלמים ומדובר בשני גופים נפרדים שאין ביניהם כל קשר ארגוני או אחר.

46. כלל הראיות שהובאו בעניין זה במסגרת שלוש הבקשות מוכחשות על ידי המשיבה. מכל מקום, אין בראיות האמורות כדי לבסס תשתית ראייתית כלשהי לתמיכה בטענה בדבר תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

<u>לעניין העילה בדבר שלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית-דמוקרטית</u>

47. כפי שהוזכר לעיל, מטרות מפלגת רע"ם העיקריות הן: קידום הציבור הערבי במדינת ישראל; הגשמת מטרותיו של הציבור הערבי במדינת ישראל; שירות הציבור הערבי והציבור בישראל בכלל; והגשמת שלום צודק, שוויון אמיתי וחיי שלום וקידמה של כל בני האדם במדינת ישראל.

48. הבקשות נסמכות בעניין זה על מצע ישן של הרשימה, משנת 2002, אשר כבר עמד במבחן הביקורת השיפוטית של בית המשפט העליון במסגרת הליכים קודמים שנגעו לבקשות לפסילת רע"ם בבחירות לכנסת. מאז חלו שינויים במצע הרשימה לאורך השנים, ומטרותיה העדכניות של רע"ם הן אלה שהובאו לעיל. בנסיבות אלה, העובדה שהבקשות אינן נסמכות על המצע העדכני של רע"ם, יורדת לשורש התשתית העובדתית שעליה נשענות הבקשות, ומצדיקה את דחייתן על הסף.

49. טענה זו אף מעוררת קושי נוכח התנהלותם של חלק מהמבקשים עצמם. קשה ליישב טענה זו עם ניסיונות הליכוד לנהל משא ומתן עם רע"ם ביחס לתמיכה בממשלת נתניהו.

50. בהקשר זה צוטטו בשלוש הבקשות לפסילת רע"ם דבריו של ח"כ מנסור עבאס בפוסט שפרסם בחשבון הפייסבוק שלו, במסגרתו הבהיר, בתגובה לטענות שהופנו כלפיו מתוך החברה הערבית, את עמדתו במספר סוגיות מרכזיות: א. יהודיותה של המדינה היא, לשיטתו, עובדה קיימת, שנכפתה על האזרחים הערבים במדינת ישראל ולא הייתה פרי בחירתם. נוכח מציאות נתונה זו, נאלצו המפלגות הערביות לקבלה, הלכה למעשה, על מנת שיוכלו להתמודד בבחירות. לצד זאת, הדגיש ח"כ עבאס כי דרכה וסדרי העדיפויות של רע"ם מתמקדים בחיזוק מעמדם של האזרחים הערבים ובהשגת זכויותיהם האזרחיות והלאומיות, בין היתר באמצעות מיצוי האפקטיביות של תפקידה הפוליטי של הרשימה במסגרת השלטון; ב. ח"כ עבאס הביע עמדה ברורה ומפורשת, כפי שעשה גם בעבר, בדבר זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית במסגרת מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל; ג. ח"כ עבאס התייחס לשירות הלאומי והבהיר כי עמדתו עולה בקנה אחד עם עמדתה הכללית של החברה הערבית, הרואה בו מיזם שירות התנדבותי ערבי, שאינו צבאי, ביטחוני או לאומי ואינו בגדר חובה; ד. ח"כ עבאס מבקש הכרה בנכבה שהיא חלק מן הנרטיב הפלסטיני, והוא הדגיש את הצורך להפיק לקחים מן ההיסטוריה הפלסטינית לשם יצירת עתיד טוב יותר; ה. ח"כ עבאס הציג את האינטרס העליון, מנקודת מבטו, כהחלפת הממשלה הגזענית.

51. ח"כ עבאס עומד איתן מאחורי הדברים האמורים, שהם חלק מתפיסתו הפוליטית והחברתית. מכל מקום, אין בדבריו האמורים כדי לבסס תשתית ראייתית כלשהי לפסילת הרשימה מכוח איזה מעילות הפסילה.

52. באשר לטענה בדבר הצעת חוק יסוד: מדינה דמוקרטית, שוויונית ומשותפת (נספח 19 לפ"ר 5/26), מדובר בהצעת חוק ישנה אשר הוגשה עוד טרם הבחירות האחרונות לכנסת ה-25. אף אז, בבקשות שהוגשו נגד רע"ם לא מצאו המבקשים או כל גורם אחר כי אותה הצעת חוק מהווה בסיס לעילת פסילה זו. ומכל מקום מדובר בהצעת חוק לגיטימית המבקשת לעגן את ערכי השוויון והרב תרבותיות.

<u>לא הוכחה עילת הסתה לגזענות</u>

53. בהקשר זה נטען, באופן מאולץ, בפ"ר 7/26 (פסקאות 94–, 95, 141 - 147), כי דרישותיה של רע"ם הקואליציונית למניעת קיומו של פולחן יהודי בהר הבית מהוות תמיכה באפליה ממוסדת נגד יהודים על רקע גזעני. מדובר במסקנה חסרת יסוד שאינה נובעת אף מן העובדות הנטענות בבקשה. מכל מקום, אין בטענה זו כדי לבסס תשתית ראייתית כלשהי לפסילת רע"ם מכוח עילה זו.

<u>בחינת חומר הראיות שבבקשות</u>

54. מעבר לאמור לעיל ומעל לצורך, נפנה עתה לבחינת חומר הראיות שעליו נסמכות הבקשות:

<u>א. פ"ר 26/1</u>

55. כל האמור בבקשה זו מוכחש אלא אם הודתה המשיבה בו באופן מפורש.

56. האמור בסעיפים 61–66 לבקשה מוכחש. למענה מפורט לטענות אלה ראו הדיון לעיל בעניין התנועה האסלאמית ותנועת האחים המוסלמים.

57. האמור בסעיף 69 לבקשה מוכחש. מכל מקום, האמירות המיוחסות לחבר הכנסת עבאס מדברות בעד עצמן, ואף אם יובאו בחשבון במלואן, אין בהן כדי לבסס, בשום אופן, את עילת הפסילה. כך גם האמור בסעיפים 70 - 75 לבקשה אינו מבסס את עילת הפסילה הנטענת, ואף אין בו כדי לבסס את הקשר הנטען בין רע"ם לבין מי מהפלגים הפוליטיים שאליהם מפנים המבקשים. אשר לפוסט המיוחס לחבר הכנסת עבאס - ראו ההתייחסות המפורטת לעיל.

58. באשר לטענות המוכחשות בסעיפים 84–104 לבקשה, בכל הנוגע לקשר הנטען עם עמותת "סיוע 48", ראו ההתייחסות המפורטת בפרק העוסק בקשר עם העמותות לעיל. מעבר לכך, התחקיר המוזכר בסעיף 94 לבקשה אינו מטעם המשיבים ואינו מתייחס אליהם, ומשכך תוכנו מוכחש. האמור בסעיפים 105–117 לבקשה מוכחש אף הוא, ולמענה מפורט לטענות המועלות במסגרתם ראו הפרק העוסק בעמותות לעיל.

59. המשיבה מכחישה את כלל האמור בסעיפים 118–120 לבקשה, בכל הנוגע למפגשים הנטענים של חבר הכנסת עבאס עם אנשי חמאס והג'יהאד האסלאמי. מכל מקום, מדובר בטענות ישנות, אשר כבר היו בפני הגורמים המוסמכים בעת בחינת השתתפותה של רע"ם בבחירות קודמות, ובסופו של יום רע"ם אושרה להשתתף בהן. אף לגופן, אין בטענות האמורות כדי לבסס את עילת הפסילה, ומקל וחומר שאין בהן כדי לבסס תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

60. ההתבטאויות המיוחסות לשיח' ספואת פריג' ולחבר מפלגת רע"ם לשעבר, עבד אל־מאלכ דהאמשה, הן ישנות ביותר ומוכחשות על ידי המשיבה (סעיפים 127–147 לבקשה). מכל מקום, האמור בסעיפים אלה אינו רלוונטי לענייננו ואינו יכול לבסס את עילת הפסילה הנטענת, וממילא אין בו כדי לבסס תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל. יוזכר עוד כי נגד חבר הכנסת לשעבר דהאמשה לא הוגש כל כתב אישום בקשר לאמירות המיוחסות לו, וכך גם ביחס לשיח' ראאד בדיר, עלאא אלדין ג'בארין וראזי עיסא.

61. האמור בסעיף 148 לבקשה מוכחש. מכל מקום, אין באמור בו כדי לבסס תשתית ראייתית לעילת הפסילה הנטענת, ומקל וחומר שאין בו כדי לבסס תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

62. האמור בסעיף 149 לבקשה מוכחש אף הוא. מועצת השורא אינה חלק מרע"ם, ומכל מקום לא הוצגה תשתית המבססת את הטענה כי היא תומכת במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

63. האמור בסעיפים 150–154 לבקשה אינו רלוונטי לענייננו ומוכחש. מכל מקום, אף בטענות אלה אין כדי לבסס תשתית ראייתית לתמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל, וממילא אין בהן כדי לבסס את עילת הפסילה הנטענת.

64. האמור בסעיפים 155–168 לבקשה מוכחש. האמירות המיוחסות לחבר הכנסת עבאס ולשיח' חמאד אבו דעיבס מוכחשות אף הן, ומכל מקום, האופן שבו הוצגו בבקשה מסלף את משמעותן ומוציאן מהקשרן. נוסף על כך,

מדובר באמירות ישנות, שאין בהן, כשלעצמן או במצטבר, כדי לבסס תשתית ראייתית לתמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל, וממילא אין בהן כדי לבסס את עילת הפסילה הנטענת.

65. יתר האמור בבקשה אינו רלוונטי לענייננו ומוכחש על ידי המשיבה. מכל מקום, אין באמור בו כדי לבסס את עילת הפסילה הנטענת.

ב. <u>פ"ר 26/5</u>

66. כל האמור בבקשה זו מוכחש אלא אם הודתה המשיבה בו באופן מפורש.

67. האמור בסעיפים 6 ו־28 לבקשה, בכל הנוגע לעמותת "סיוע 48", מוכחש, ולמענה מפורט ראו האמור לעיל בפרק העוסק בעמותות. אשר לאמור בסעיפים 9 ו־26 לבקשה בעניין מצעה של רע"ם, הרי שכפי שפורט לעיל, מדובר במצע ישן משנת 2002 אר עודכן מאז. מעבר לכך, גם האמור במצע כשלעצמו אינו מבסס את עילת הפסילה הנטענת. זאת ועוד, רע"ם השתתפה בבחירות לכנסת והייתה מיוצגת בכנסת לאורך כל השנים שחלפו מאז, והמצע האמור כבר עמד בעבר לבחינה במסגרת הליכי פסילות.

68. האמור בסעיף 10 לבקשה אינו מבסס את עילת הפסילה הנטענת. הצעת החוק המוזכרת בו היא הצעה לגיטימית, שנועדה לעגן עקרונות של שוויון אזרחי וחברתי. אף האמור בסעיף 29 לבקשה, ובכלל זה המחקר המוזכר בו (נספח 6), אינו מבסס את עילת הפסילה. רע"ם אינה מכירה במחקר האמור ואינה רואה בו מקור המשקף את עמדותיה, מטרותיה או פעילותה.

69. הדו"ח המוזכר בסעיף 32 לבקשה (נספח 8) אינו מקובל על רע"ם, אינו מהווה מקור מהימן מבחינתה, ותוכנו מוכחש. באשר לאמור בסעיפים 34–41 ו־44 לבקשה, ראו ההתייחסות המפורטת לעיל בפרק העוסק בעמותות.

70. אף האמור בסעיפים 49 ו־51 לבקשה (נספחים 16 ו־18, בהתאמה) מוכחש על ידי המשיבה. מכל מקום, אין באמור בהם, אף אם יובא בחשבון, כדי לבסס את עילת הפסילה הנטענת.

71. ציטוט המיוחס, כביכול, לחבר הכנסת עבאס, המובא בסעיף 50 לבקשה (נספח 17), מוכחש. מכל מקום, מדובר באמירה ישנה, משנת 2017, אשר הוצאה מהקשרה, ואף לגופה אין בה כדי לבסס את עילת הפסילה הנטענת.

72. האמור בסעיפים 56–57 לבקשה (נספח 19) אינו יכול לבסס את עילת הפסילה הנטענת. למענה מפורט בעניין זה, ובכל הנוגע למצע רע"ם, ראו האמור בפרק הקודם העוסק במצע הרשימה.

73. יתר האמור בבקשה אינו רלוונטי לענייננו ומוכחש על ידי המשיבה. מכל מקום, אין באמור בו כדי לבסס את עילת הפסילה הנטענת.

ג. <u>פ"ר 26/7</u>

74. כל האמור בבקשה זו מוכחש אלא אם הודתה המשיבה בו באופן מפורש.

75. המחקר שעליו מבוססת הבקשה אינו מוכר למשיבה, והיא מכחישה את כלל האמור בו. מכל מקום, אין בו כדי לבסס תשתית ראייתית לעילת הפסילה הנטענת..

76. האמור בסעיפים 28–58 לבקשה מוכחש. למענה מפורט בכל הנוגע לטענות בדבר העמותות, ראו האמור לעיל בפרק העוסק בעמותות. האמור בסעיף 59 לבקשה מוכחש אף הוא, ומכל מקום אין בו כדי לבסס תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

77. האמור בסעיפים 60–61 לבקשה מוכחש מכל וכל. כפי שפורט לעיל, המחקר שעליו מסתמכים המבקשים אינו מוכר למשיבה, וממילא אינו יכול לשמש תשתית ראייתית לעילת פסילה כלשהי.

78. האמור בסעיף 62 לבקשה מוכחש. מכל מקום, אף אם יובא האמור בו בחשבון, אין בו כדי לבסס תשתית ראייתית לטענה בדבר תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

<u>לסיכום</u>

79. הבקשות אינן מניחות תשתית עובדתית או ראייתית מספקת לפסילת רע"ם מכוח איזו מעילות הפסילה שפורטו לעיל. ביסוד הבקשות עומדת, הלכה למעשה, עמדה פוליטית כלפי רע"ם, ולא תשתית ראייתית העומדת ברף הנדרש לצורך פסילת רשימה. הבקשות אינן עומדות במבחן הראיה המינהלית, שלפיו נדרשת תשתית ראייתית ברורה, חד־משמעית ומשכנעת, המבוססת על מקורות מהימנים ואמינים.

80. הבקשות נשענות בעיקרן על ראיות אשר, אף במנותק משאלת מהימנותן ומשקלן הראייתי, הן ישנות ונבחנו בעבר במסגרת הליכי הפסילה, שבהם רע"ם עמדה במבחנים הנדרשים ואושרה להשתתף בבחירות. זאת ועוד, חלק ניכר מן התשתית שעליה נסמכות הבקשות מבוסס על קטעי עיתונות, פרשנויות וכתבות אינטרנט, אשר תוכנם מוכחש על ידי המשיבה, כפי שפורט לעיל, ואשר משקלם הראייתי, כשלעצמם, מוגבל ונמוך ביותר.

81. הבקשות נשענות גם על אמירות המיוחסות, כביכול, לאישים שאינם קשורים כלל לרע"ם, לחברי כנסת לשעבר מטעם המפלגה או למי שאינם מוצבים ברשימה במקומות ריאליים. בהקשר זה, חיווה היועץ המשפטי לממשלה את דעתו בעבר, במסגרת הערעור שהגישה רע"ם–בל"ד על ההחלטה לפסול את השתתפותה בבחירות לכנסת ה־21, כי יש לקבל את ערעורה של רע"ם–בל"ד. זאת, בין היתר, מן הטעם ש"כי בקשות הפסילה אכן נסמכו ברובן על ראיות שקדמו לבחירות לכנסת ה־20 וחלקן נדונו בהליכים קודמים בפני בית משפט זה. ואילו הראיות החדשות שהוגשו, כך נטען, נשענות ברובן על כתבות באינטרנט אשר מוכחשות על ידי הרשימה וערכן הראייתי נמוך" (עניין **כסיף**, פסקה 50 לפסק הדין). עוד חיווה היועץ המשפטי לממשלה את דעתו כי "מרבית הראיות מתייחסות למי שכבר אינם חברים ברשימה ... או שהם מוצבים בה במקום שאינו ריאלי ... והן אינן רלוונטיות לחברי הרשימה ולמועמדים החדשים בה המוצבים במקומות הריאליים" (עניין **כסיף**, פסקה 50 לפסק הדין). דברים אלה יפים אף לענייננו, נוכח הסתמכות הבקשות על אמירות המיוחסות למי שאינם חברים ברע"ם כיום, למי שכיהנו בעבר מטעמה או למי שאינם מועמדים המוצבים במקומות ריאליים ברשימה.

82. בע"ב 6668/22 **בל"ד ברית לאומית דמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לבחירות לכנסת ה-25** (נבו 9.10.2022) (להלן: עניין **בל"ד**) נקבע בהקשר זה, כי "בקשת הפסילה שבפנינו אינה אמורה להיות הליך של דיון נוסף בפסיקותיו הקודמות של בית משפט זה. על המבקש להורות על פסילתה של בל"ד כעת להצביע על שינוי נסיבות מהותי ועדכני – כזה החורג מן התקדימים ומן התשתית העובדתית שכבר נדונה והוכרעה" (עניין **בל"ד** פסקה 2 לחוות דעתה של השופטת דפנה ברק-ארז). בית המשפט הוסיף וקבע, כי "פעם נוספת אנו נדרשים

להכריע בשאלת פסילתה של רשימה שעניינה חזר ונדון בפני בית משפט זה מספר פעמים. בנסיבות העניין, זו אינה רק נקודת המוצא לדיון, אלא גם במידה רבה אף נקודת הסיום, משלא הוצגו בפנינו ראיות משמעותיות חדשות שיש בהן כדי להשליך על הכרעות שיפוטיות קודמות באותו עניין עצמו." (עניין **בל"ד** פסקה 1 לחוות דעתה של השופטת דפנה ברק-ארז). הדברים יפים לענייננו, מקום שבו הבקשות נשענות במידה רבה על תשתית עובדתית וראייתית שכבר הובאה בעבר בפני הגורמים המוסמכים ונבחנה במסגרת הליכי פסילה קודמים, מבלי שהוצג שינוי נסיבות מהותי ועדכני או חומר ראייתי משמעותי חדש המצדיק סטייה מן ההכרעות הקודמות.

83. אשר על כן, מתבקשת הוועדה הנכבדה לדחות את הבקשות דנן, הן על הסף והן לגופן.

	ב/	
ד"ר סוהאד בשארה, עו"ד מרכז עדאלה	ד"ר חסן ג'בארין, עו"ד מרכז עדאלה	קארן שוורץ, עו"ד

חיפה, 18.09.2026

<u>תצהיר</u>

אני הח"מ, עו"ד יחיא דהאמשה ת"ז [redacted], ב"כ רשימת רע"ם לבחירות לכנסת ה- 26, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בכתב כדלקמן:

1. הנני מוסר תצהירי זה לתמיכה בתגובת הרשימה הערבית המאוחדת - רע"ם נגד בקשות פסילתה מלהשתתף בבחירות לכנסת ה- 26 (פ"ר1/26, פ"ר 5/27 ו- פ"ר 7/27).

2. רע"ם הינה מפלגה עצמאית, הפועלת בהתאם לחוק. רע"ם מיוצגת בכנסת מאז שנת 1996 (הכנסת ה-14), ומוסדותיה עצמאיים. החלטות המפלגה מתקבלות על ידי מוסדותיה המוסמכים, בהתאם להוראות תקנונה. מטרות המפלגה, כפי שאלה גם מופיעות בתקנון המפלגה ובאתר הכנסת:

   א. קידום הציבור הערבי במדינת ישראל.

   ב. הגשמת מטרותיו של הציבור הערבי במדינת ישראל.

   ג. שירות הציבור הערבי והציבור בישראל בכלל.

   ד. הגשמת שלום צודק, שוויון אמיתי וחיי שלום וקידמה של כל בני האדם במדינת ישראל.

3. רע"ם דוגלת בשלום אזורי, אשר לשיטתה יכול להתממש באמצעות קידום השוויון האזרחי, סיום הכיבוש הישראלי בשטחים שנכבשו בשנת 1967, והקמת מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל, שבה יממש העם הפלסטיני את זכותו להגדרה עצמית מדינית, תוך מציאת פתרון צודק לבעיית הפליטים הפלסטינים.

4. רע"ם מתנגדת לאלימות כאמצעי להשגת מטרות פוליטיות, ומנהיגיה הביעו לא אחת עמדות עקרוניות המתנגדות לכל סוג של אלימות. נציגי המפלגה פועלים באופן מתמשך למיגור כל סוג של אלימות, הן במישור הפוליטי והן במישור החברתי, ולמען ביטחונם ורווחתם של כלל אזרחי המדינה. רע"ם מעולם לא תמכה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

5. רע"ם מכחישה ודוחה מכל וכל את כלל הטענות שהועלו בבקשות הפסילה הנ"ל.

6. לרע"ם אין כל קשר ארגוני, ניהולי או פוליטי לעמותות כלשהן, ובכלל זה לעמותת "סיוע 48", לעמותת "המעשים ההומניטריים" ולעמותת "אל-אקצא". רע"ם פועלת באופן עצמאי ובהתאם לתקנונה, והטענות בדבר קיומו של קשר כאמור מוכחשות מכל וכל.

7. לרע"ם אין כל קשר ארגוני, ניהולי או פוליטי לתנועת האחים המוסלמים. הטענות בדבר קיומו של קשר כאמור מוכחשות מכל וכל.

8. לרע"ם אין כל קשר לארגוני טרור שהוכרזו ככאלה על פי דין בישראל, והטענות בדבר קיומו של קשר כאמור מוכחשות מכל וכל.

9. בשנים האחרונות, ותחת הנהגתו של יו"ר רע"ם, ח"כ מנסור עבאס, קיבלה רע"ם החלטה אסטרטגית לפעול לקידום שילובה של האוכלוסייה הערבית בישראל במרחב האזרחי, החברתי והפוליטי, תוך קידום שותפות אזרחית עם הרוב היהודי במדינת ישראל. במסגרת מדיניות זו, רע"ם נכונה להצטרף לקואליציה ממשלתית שאינה גזענית ואינה מדירה את האוכלוסייה הערבית.

10. העובדות המוזכרות בתגובה לבקשות הפסילה הן נכונות לפי ידיעתי ואמונתי.

11. הריני להצהיר, כי זהו שמי זו חתימתי וכי תוכן תצהירי זה אמת ונכון הוא.

המצהיר

אישור

אני הח"מ, עו"ד סוהאד בשארה, מאשרת בזה כי ביום 17.9.2026 הופיע בפני מר יחיא דהאמשה, אשר זיהיתיו על פי תעודת זהות מס' [redacted], ולאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות הצהרתו הנ"ל וחתם עליה בפני.

المحامية سهاد بشارة
סוהאד בשארה, עו"ד
מ.ר. 16978

סוהאד בשארה, עו"ד